НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри організації підприємництва та біржової діяльності
Протокол № 6 від « 14» травня 2020 р.
Завідувач кафедри
_____ **Ільчук М.М.**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕТИКА БІЗНЕСУ

для підготовки фахівців освітнього ступеню «бакалавр»
Спеціальність – 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»

Факультет економічний

Розробник: Коновал Іван Андрійович, к.е.н., доцент

Київ – 2020 р.

1.Опис навчальної дисципліни
Етика бізнесу
(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування» (шифр і назва)	
Спеціальність	_076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (шифр і назва)	
Освітня програма	_____«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (шифр і назва)	
Освітній ступінь	бакалавр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Професійно-орієнтована	
Загальна кількість годин	_____120_____	
Кількість кредитів ECTS	_____4_____	
Кількість змістових модулів	_____2_____	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	___ ___ (назва)	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	____2_____	____3____
Семестр	____4_____	____5____
Лекційні заняття	____30____ год.	_____8___ год.
Практичні, семінарські заняття	____15___ год.	_____6___ год.
Лабораторні заняття	___0____ год.	_____0___ год.
Самостійна робота	___55____ год.	_____86___ год.
Індивідуальні завдання	___20____ год.	_____20___ год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента −	_____3____год. _____5____год.	

2.Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс "Етика бізнесу» є професійно-орієнтованою дисципліною для студентів спеціальностей 076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» вищих навчальних закладів освіти. Вивчення цієї дисципліни надає студентам можливість ознайомитися з філософсько-етичними вченнями і концепціями, надбанням вітчизняного та зарубіжного досвіду використання етичних принципів та норм у сфері бізнесу. Адже бізнес як будь-яка сфера людської діяльності потребує таких самих етичних норм і регуляторів, які існують у суспільстві в цілому.

Мета – формування у студентів цілісних уявлень про сучасні концепції етики бізнесу, прикладної етики та корпоративної соціальної відповідальності, а також аспектами практичного застосування цих концепцій в процесі управління компанією з метою побудови ефективної й етичної взаємодії бізнесу та суспільства.

Завдання дисципліни Надати студентам знання і практичні навички з норм поведінки ділових людей, формування розвинутої культури менеджменту, сучасних вимог бізнес-етикету, ділового одягу, розвитку культури ділового спілкування. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- предмет, специфіку та історію виникнення етики бізнесу;
- основні поняття етики бізнесу і прийоми ділового спілкування;
- цілі, завдання і основні функції корпорації, фірми, організації;
- стратегію етичної поведінки в діловому світі;
- національні та релігійні особливості трудової етики;
- способи контролю етичної поведінки у компанії;
- стилі керівництва, етику поведінки керівника і підлеглого, особливості їх взаємовідносин.

вміти: застосовувати вимоги професійної етики у своїй майбутній професійній діяльності;

- аналізувати механізми підвищення етичного рівня організації;
- володіти основними формами ділового спілкування, аспектами переговорного процесу, технікою безпосереднього контакту на індивідуальному та масовому рівнях;
- обирати способи та засоби ділового спілкування, відповідно до соціокультурних особливостей співрозмовників, до норм і правил гуманістичної етики;
- спиратися на принципи відповідальності, чесності, професіоналізму та поваги до інших;
- творчо застосовувати обрані засоби та способи спілкування із співвітчизниками та іноземними партнерами під час бесіди, обговорення проблем, виступу, на переговорах, при розв’язані конфліктів тощо.

3.Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ЕТИКИ БІЗНЕСУ

Тема лекційного заняття 1. Етика – підґрунтя сучасного бізнесу

Загальна характеристика етики бізнесу як наукової дисципліни. Предмет етики бізнесу та її значення. Професійна етика, її принципи та функції. Витоки етики бізнесу. Етика – підґрунтя сучасного бізнесу. Сучасні дискусії в діловій етиці. Структура етики бізнесу. Макро- і мікроетика. Тенденції та перспективи розвитку української ділової культури та етики.

Тема лекційного заняття 2. Концепції етики бізнесу

Релігійна етика. Християнське ставлення до економічної діяльності. Концепція М. Вебера. Теорія утилітаризму. Концепція І. Бентама. Деонтична етика. Концепція І. Канта. Етика справедливості. Егалітаризм. «Капіталістична» справедливість. «Комуністична справедливість». Теорія справедливості Дж. Ролза.

Тема лекційного заняття 3. Соціальна відповідальність у бізнесі.

Соціальна відповідальність як складова сучасної моделі бізнесу. Формування концепції соціальної відповідальності у бізнесі. «За» та «проти» соціальної відповідальності: основні підходи. Дилема економічної ефективності і суспільного блага у контексті бізнес-розвитку. Корпоративна соціальна відповідальність: основні поняття і визначення. Відмінність у поняттях: корпоративна соціальна відповідальність, корпоративне громадянство, сталий розвиток.

Особливості відносин між колегами, відносини керівник-підлеглий, культура поведінки керівника, вимоги до робочого місця та робочого кабінету

Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності (КСВ).

Тема лекційного заняття 4. Макроетика

Взаємовідносини між підприємством і споживачами та їх принципи. Системи управління якістю на підприємствах. Закон України «Про захист прав споживачів».

Взаємовідносини між підприємствами (корпораціями). Чесні і нечесні методи ведення конкурентної боротьби. Сутність концепції “глобального корпоративного громадянства”.

Відносини бізнесу з державою та територіальними громадами. Підходи до вирішення проблеми взаємовідносин між бізнесом і державою. Методи і способи державного регулювання розвитку бізнесу. Взаємозалежність розвитку бізнесу та територіальних громад.

Тема лекційного заняття 5. Корпоративна культура

Регулювання етичних питань: загальновизнані стандарти, кодекси та інші внутрішні документи компаній. Історія виникнення корпоративних етичних кодексів. Структура корпоративних етичних кодексів. Міжнародна практика застосування етичних стандартів. Способи підвищення етичного рівня організації (етичні кодекси, «карти етики», комітети з етики, соціальні ревізії, навчання етичної поведінки, етична експертиза, етичне консультування). Можливості регулювання в організації етичних порушень та протидії корупції: типові ознаки корупції; санкції за порушення; заходи запобігання порушення. Корпоративна культура й етичний клімат організації. Контроль за дотриманням етичних стандартів.

Змістовий модуль 2. ЕТИКА ТА ЕТИКЕТ ДІЛОВИХ ВІДНОСИН У СУЧАСНОМУ БІЗНЕСІ

Тема лекційного заняття 6. Діловий етикет і ділове спілкування

Етика та етикет у діловій сфері. історія етикету, види етикету. Особливості ділового етикету. Еволюція ділового етикету. Структура та основні принципи ділового етикету. Окремі норми ділового етикету. Поняття «етикетна ситуація». Етикет привітання, представлення та прощання в діловій сфері. Етикет листування, телефонної розмови.

Сутність спілкування. Типи спілкування. Перешкоди у спілкуванні.

Маніпулятивне спілкування. Спілкування як комунікація, взаємодія і взаємозбагачення людей. Етикет як усталений порядок спілкування. Перешкоди в спілкуванні та шляхи їх подолання. Бар'єри спілкування (інтелект, емоційний бар'єр) та поради стосовно їх подолання.

Ділове спілкування, його види та особливості. Еволюція ділового спілкування. Моделі і стилі спілкування. Форми і види ділового спілкування. Рівні ділового спілкування, вимоги до учасників ділового спілкування. Соціальні типи в діловому спілкуванні. Основні принципи ділового спілкування. Емоції в діловому спілкуванні.

Засоби ділового спілкування. Визначення вербальних та невербальних засобів спілкування.

Поняття міміка, жести. Основні компоненти невербального спілкування. Жести, які використовуються в діловому світі. Місце міміки у діловому спілкуванні. Національні особливості просторової поведінки. Території та зони при спілкуванні.

Культура публічного виступу. Підготовка до виступу. Композиція промови. Логічна культура виступу. Культура взаємодії оратора з аудиторією.

Тема лекційного заняття 7. Конфлікти у ділових відносинах

Поняття конфлікту і його соціальна роль. Класифікація конфліктів. Типи поведінки людей в конфліктній ситуації. Причини і наслідки конфліктів. Вирішення конфліктів і стратегії поведінки в конфліктних ситуаціях. Види конфліктів. Міжособистісні конфлікти. Ділові конфлікти в організації та їх

управління. Вибір стратегії та тактики поведінки у конфлікті. Стилі (способи) поведінки в конфлікті.

Розв'язання ділових конфліктів в організації**.** Етичні норми ведення суперечки.

Тема лекційного заняття 8. Працевлаштування

Особисте резюме, його структура та правила написання.

Співбесіда. Рекомендації претенденту на посаду щодо проходження співбесіди. Вимоги працедавця до претендента на посаду. Типові помилки, які допускаються під час бесіди з кандидатом на посаду та прийняття на роботу.

Тема лекційного заняття 9. Ділові зустрічі та переговори

Підготовка та проведення ділових зустрічей. Предмет, місце та часові межі проведення ділових зустрічей. Підготовка матеріалів та приміщення до ділових переговорів. Етикет зустрічі делегації. Розміщення учасників зустрічі.

Особливості ведення ділових переговорів. Організаційні питання підготовки переговорів. Стратегія і тактика ведення переговорів. Основні прийоми сприйняття партнера при веденні переговорів

Презентація на ділових зустрічах. Вимоги до змісту, оформлення і представлення презентацій.

Тема лекційного заняття 10. Ділова атрибутика

Візитівки та випадки їх використання. Види візитівок та їх зміст. Основні положення користування візитівками в ділових стосунках

Сувеніри і подарунки в діловій сфері. Вимоги до подарунків та етикет їх вручення і прийому.

Етикет національних символів. Національні символи України. Етикет державного прапора.

Тема лекційного заняття 11. Діловий імідж

Поняття іміджу і його головні стратегії розвитку в сучасної діловий (бізнес) культурі.

Основні правила формування позитивного іміджу ділової людини: зовнішні внутрішні та процесуальні пріоритети. Дрес- код. Загальноприйняті норми підбору ділового гардеробу чоло-віка і жінки. Типові помилки.

Особливості українського ділового етикету й іміджу: дискусія про фольклорні традиції (одяг, зачіска, манера поведінки ін.).

Створення мастер-плану компанії. Основні складові мастер-плану. Складові фундаменту успішного іміджу, визначення внутрішнього та зовнішнього іміджу. Сучасні підходи в технологіях формування іміджу організації та фірми.

Тема лекційного заняття 12. Ділові прийоми

Загальні вимоги до проведення ділових прийомів. Види прийомів. Організація ділових прийомів з розміщенням. Сервіровка столу**.** Культура поведінки за столом. Етикет на бізнес-ланчі.

Тема лекційного заняття 13. Ділові контакти з іноземними партнерами

Вплив культур на організаційну поведінку та бізнес-стратегії. Національні традиції та їх значення у діловому спілкуванні. Етика бізнесу в Європі (Велика Британія, Франція, Німеччина, Іспанія, Італія). Специфіка етики бізнесу у Північній Америці (США, Канада). Психологічні особливості ділових культур країн Далекого Сходу та Південно-Східної Азії (Японія, Китай, Індія та ін). Психологічні особливості ділових культур Арабських країн. Особливості взаємин бізнесменів різних країн. Специфіка ведення ділових переговорів з бізнесменами різних країн.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ЕТИКИ БІЗНЕСУ												
Тема 1. Етика – підґрунтя сучасного бізнесу	8	2	2			4	8	1				7
Тема 2. Концепції етики бізнесу	7	2	1			4	7	1	1			5
Тема 3. Соціальна відповідальність у бізнесі	7	2	1			4	7		1			6
Тема 4. Макроетика	7	2	1			4	7	1	1			5
Тема 5. Корпоративна культура	7	2	1			4	7	1				6
Разом за змістовим модулем 1	36	10	6			20	36	4	3			29
Змістовий модуль 2. ЕТИКА ТА ЕТИКЕТ ДІЛОВИХ ВІДНОСИН У СУЧАСНОМУ БІЗНЕСІ												
Тема 6. Діловий етикет і ділове спілкування	13	4	2			7	13	1	1			12
Тема 7. Конфлікти у ділових відносинах	7	2	1			4	7	1	1			5
Тема 8. Працевлаштування	7	2	1			4	7					7
Тема 9. Ділові зустрічі та переговори	9	4	1			4	9	1	1			7
Тема 10. Ділова атрибутика	7	2	1			4	7					7
Тема 11. Діловий імідж	7	2	1			4	7					7
Тема 12. Ділові прийоми	7	2	1			4	7	1				6
Тема 13. Ділові контакти з іноземними партнерами	7	2	1			4	7					7
Разом за змістовим модулем 2	64	20	9			35	64	4	3			57
Усього годин	100	30	15	-	-	55	120	8	6	-	-	86
Індивідуальне завдання: реферат (якщо є в робочому навчальному плані)	20	-		-	20	-	30		-	-	20	-
Усього годин	120	30	15	-	20	55	120	8	6	-	20	86

5.Теми семінарських занять
Теми семінарських занять для студентів денної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1.		
1	Етика – підґрунтя сучасного бізнесу	2
2	Основні концепції етики бізнесу	2
3	Проблеми мікро- і макроетики та корпоратина культура	
Змістовий модуль 2.		
4	Діловий етикет та ділове спілкування	2
5	Ділові конфлікти в організації та способи їх розвязання	2
6	Проведення ділових зустрічей та прийомів	5
	Усього	15

Теми семінарських занять для студентів заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1.		
2	Основні концепції етики бізнесу	2
Змістовий модуль 2.		
4	Ділове спілкування і ділові конфлікти в організації та способи їх розвязання	2
6	Проведення ділових зустрічей та прийомів	2
	Усього	6

6. Індивідуальна робота

Індивідуальне завдання рекомендується виконувати у вигляді реферату за такими темами:

1. Ділова професійна етика як основа успішного введення бізнесу. Дилеми професійної моралі.
2. Основні концепції етики бізнесу.
3. Діловий етикет – стандарти та стереотипи.
4. Роль менеджера у формуванні етики поведінки та спілкування.
5. Психологічні механізми взаєморозуміння та взаємодії в організації.
6. Особистісний вплив менеджера на культуру спілкування та взаємодії в організації.
7. Зовнішні ознаки культури в організації.
8. Роль менеджменту у формуванні культури в організації та її змінах.
9. Щоденний етикет (Культура поведінки на вулиці, в магазині, кав´ярні, їдальні, ресторані).
10. Етикет за столом.
11. Етикет індивідуального робочого місця.
12. Протокольні положення дотримання етикету в системі зовнішньоекономічної діяльності. Діловий етикет у міжнародному бізнесі .

13. Національні особливості ділового етикету в різних країнах світу.
14. Техніка ділового спілкування.
15. Невербальні засоби спілкування та їх класифікація.
16. Стилі ділового спілкування.
17. Ділові переговори – невід`ємна частина практики менеджменту, тактичні прийоми введення переговорів.
18. Стратегії й технології ведення переговорів.
19. Характеристика переговорного процесу. Психологічні аспекти переговорного процесу.
20. Особливості проведення переговорів із зарубіжними партнерами.
21. Збори як форма прийняття колективного рішення.
22. Характеристика ділової наради.
23. Дискусія як форма колективного обговорення ділової проблеми.
24. «Мозковий штурм» як евристична форма ділової комунікації. Технології проведення «мозкового штурму».
25. Ділове інтерв'ю
26. Методика співбесіди під час прийняття на роботу
27. Квіти в діловому житті.
28. Подарунки діловим партнерам .
29. Основні принципи підготовки ділових паперів.
30. Основні управлінські культури: характерні риси та особливості.
31. Типи соціально-психологічних конфліктів на виробництві.
32. Психологічні, ситуативні та мовні особливості монологу і діалогу.
33. Особливості ділового листування як форми ділового спілкування.
34. Етикет проведення ділових прийомів та презентацій. Національна специфіка та діловий етикет.

7.Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Контрольні питання для визначення рівня знань з дисципліни «Етика бізнесу»

1. Розвиток та сучасний стан етичних теорій
2. Роль етики в діловому житті
3. Мета, завдання, об’єкт дослідження етики бізнесу
4. Контекст становлення етики бізнесу
5. Релігійна етика
6. Теорія утилітаризму
7. Деонтична етика
8. Етика справедливості
9. Сутність та значення корпоративної соціальної відповідальності.
10. Організація діяльності з корпоративної соціальної відповідальності на підприємствах.
11. Етико-психологічні основи взаємин керівника і підлеглих.
12. Етико-психологічні основи взаємин з клієнтами та партнера по бізнесу.

13. Гендерні засади ділових відносин в організації.
14. Сутність, функції та типи корпоративної культури
15. Структура корпоративної культури
16. Формування корпоративної культури
17. Діловий етикет
18. Стандартні етикетні ситуації
19.Ділове спілкування та його особливості
20.Форми, функції, стратегія і тактика спілкування
21. Способи ділового спілкування
22. Моделі і стилі спілкування
23.Засоби ділового спілкування
24. Індивідуальні та колективні форми обговорення ділових проблем
25. Особливості письмового ділового спілкування
26. Особливості бесід телефоном
27. Правила спілкування в електронному просторі
28. Публічний виступ у діловому спілкуванні
29. Сутність конфлікту, їх види та етапи розвитку
30. Міжособистісні конфлікти
31. Ділові конфлікти в організації та їх управління
32. Вибір стратегії та тактики поведінки у конфлікті
33. Розв'язання ділових конфліктів в організації
34. Співбесіда при працевлаштуванні
35. Підготовка та проведення ділових зустрічей
36. Особливості ведення ділових переговорів
37. Презентація
38. Візитівки
39. Сувеніри і подарунки в діловій сфері
40. Етикет національних символів
41. Сутність іміджу організації
42. Імідж ділової людини
43. Загальні вимоги до проведення ділових прийомів
44. Види прийомів
45.Організація ділових прийомів з розміщенням
46. Етикет на бізнес-ланчі
47. Традиції європейського спілкування
48. Особливості спілкування в Азії та Африці
49. Спілкування з представниками Америки та Австралії
50. Шляхи вирішення міжкультурних проблем

Зразок екзаменаційного білета

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ОС «Бакалавр» Спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	**Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності** 2020 – 2021 н.р.	**Екзаменаційний білет №_1_** з дисципліни «Етика бізнесу»	**Затверджую** Зав. кафедри _____ Ільчук М.М. __.__.2020_р.

Екзаменаційні запитання

1. Сутність, функції та типи корпоративної культури.
2. Вибір стратегії та тактики поведінки у конфлікті..

Тестові завдання

1. Етика – це :
а) правила поведінки;
б) система знань про добро та зло;
в) наука про добро.

2. Діловий етикет – це …
а) форма ділового звертання та представлення;
б) сукупність правил поведінки, які регулюють зовнішні прояви людських стосунків;
в) норми, які регулюють стиль роботи, поведінки та спілкування при вирішенні ділових проблем.

3. За оцінками американських спеціалістів причиною поразок у бізнесі є неправильна взаємодія з клієнтами:
а) у 60 % випадків;
б) у 20 % випадків;
в) у 40 % випадків.

4. Золоте правило моральності:
а) десять заповідей Ісуса;
б) поводься стосовно інших людей так, як ти хотів би, щоб вони поводилися стосовно тебе;
в) вчиняй так, щоб максима твоєї волі одночасно мала силу принципу загального законодавства.

5. Стиль спілкування (керівництва), який формує відповідальність та ініціативність:
а) ліберальний;
б) демократичний;
в) авторитарний.

6. Гарне враження справляє оратор,
а) який почувається вільно і спокійно;
б) який нервово потирає руки;
в) який крутить в руках ручку чи окуляри.

7. Вчені Гарвардського університету розробили метод ведення переговорів:
а) принциповий;

б) м’який;
в) ефективний.

8. Імідж людини – це…
а) уміння спілкуватися;
б) уміння впливати на людей;
в) уміння керувати враженням.

9. Під час ділових зустрічей жінці рекомендується:
а) одягати міні-спідниці;
б) одяг яскравих кольорів;
в) одяг, який не буде відволікати співрозмовника від ділової розмови.

10. Діловий прийом “жур-фікс”:
а) для чоловіків;
б) для молоді;
в) для жінок.

Викладач, доцент **Коновал І.А.**

8. Методи навчання

Процес навчання з дисципліни заснований на використанні традиційних та сучасних технологій. Зокрема, лекції проводяться в основному словесними методами (з використанням інформаційних технологій, методів проблемного навчання і візуалізації), практичні (семінарські) заняття (за допомогою розгляду ділових ситуацій, майстер-класів, практикумів), самостійна робота (написання рефератів) і мають за мету – набуття студентами практичних навичок з норм поведінки ділових людей, формування розвинутої культури менеджменту, сучасних вимог бізнес-етикету, ділового одягу, розвитку культури ділового спілкування тощо.

9. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки в НУБіП України» від 27.12.2019 р. поточний контроль знань та умінь студентів проводиться у формі тестів та шляхом виконання практичних і самостійних завдань за варіантами. Підсумковий контроль знань та умінь студентів проводиться у формі складання екзамену.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль		Рейтинг з навчальної роботи $R_{НР}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$	Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$	Підсумкова атестація *(екзамен* чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2					
0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Примітки. 1. Відповідно до «Положення про екзамени та заліки в НУБіП України» від 27.12.2019 р.., рейтинг студента з навчальної роботи $\mathbf{R_{НР}}$ стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою

$$R_{НР} = \frac{0{,}7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} \cdot К^{(1)}_{ЗМ} + \ldots + R^{(n)}_{ЗМ} \cdot К^{(n)}_{ЗМ})}{К_{ДИС}} + R_{ДР} - R_{ШТР},$$

де $\mathbf{R^{(1)}_{ЗМ}, \ldots R^{(n)}_{ЗМ}}$ − рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n − кількість змістових модулів;

$\mathbf{К^{(1)}_{ЗМ}, \ldots К^{(n)}_{ЗМ}}$ − кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$\mathbf{К_{ДИС} = К^{(1)}_{ЗМ} + \ldots + К^{(n)}_{ЗМ}}$ − кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$\mathbf{R_{ДР}}$ − рейтинг з додаткової роботи;

$\mathbf{R_{ШТР}}$ − рейтинг штрафний.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $\mathbf{К^{(1)}_{ЗМ} = \ldots = К^{(n)}_{ЗМ}}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{НР} = \frac{0{,}7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} + \ldots + R^{(n)}_{ЗМ})}{n} + R_{ДР} - R_{ШТР}.$$

Рейтинг з додаткової роботи **R ДР** додається до **R НР** і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний **R ШТР** не перевищує 5 балів і віднімається від **R НР**. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Критерії оцінки виконання навчальних завдань є одним з основних способів перевірки знань, умінь і навичок студентів з дисципліни “Етика бізнесу”. При оцінці завдань за основу слід брати повноту і правильність їх виконання. Необхідно враховувати такі вміння і навички студентів:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання;
- викладати матеріал логічно й послідовно;
- користуватися додатковою літературою.

Схема розподілу балів за модулями навчальної дисципліни «Етика бізнесу».

Вид контролю	Модуль	Семінарські (практичні) заняття	Навчальні заняття і самостійна робота	Виконання індивідуальної роботи	Модульний (змістово-модульний) контроль	Всього балів (сума 4+5+6)
Поточний контроль	Модуль 1.	СЗ 1	20	-	-	20
		СЗ 2	25	-	-	25
		СЗ 3	25	-	-	25
	Всього за модуль 1		70	-	30	100
	Модуль 2.	СЗ 4	15	-	-	-
		СЗ 5	15	-	-	-
		ІЗ	-	20	-	-
		СЗ 6	20	-	-	-
	Всього за модуль 2		50	20	30	100
Всього за поточний контроль*			x	x	x	70
Підсумковий контроль (екзамен)						30
Разом						100

НР = 0,7((Rзм1 +Rзм2)/2)

Рейтингові оцінки зі змістових модулів

$$R_{дис} = R_{нр} + R_{атест}$$

Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національні оцінки згідно з табл. 1.

Таблиця 1

Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90-100
Добре	74 - 89
Задовільно	60 - 73
Незадовільно	0 - 59

11. Методичне та матеріально-технічне забезпечення

Навчальний процес з дисципліни «Етика бізнесу» в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою. Зокрема, викладачами кафедри підготовлені:

1. Коновал І.А. ЕНК «Етика бізнесу» в модульному динамічному об'єктноорієнтованому середовищі (MOODLE)
2. Роздатковий матеріал: шаблони таблиць, методики обрахунку, ділові ситуації.

12. Рекомендована література

Базова

1. Баранівський В.Ф., Скворцова Т.Г. Етика бізнесу: навчальний посібник. – К.: Видавець ПАЛИВОДА А.В., 2008. – 200 с.
2. Етика ділових відносин. Навчальний посібник. /Лесько О.Й., Прищак М.Д., Залюбівська О.Б., Рузакова Г.Г. Вінниця : ВНТУ, 2011. – 309 с.
3. Етика ділового спілкування : навчальний посібник / Гриценко Т.Б – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 344 с
4. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин: Навчальний посіб. – К.: Кондор, 2007. – 356 с.
5. Радченко С.Г. Етика бізнесу : навч. посіб. / С.Г. Радченко. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 396 с.

Допоміжна

1. Атватер Й. Я вас слушаю: Советы руководителю, как правильно слушать собеседника: Сокращ. пер. с англ. – М.: Экономика, 1988. – 110 с.
2. Баева О. А. Ораторское искусство и деловое общение: Учеб пособ – 4-е изд., испр. – М.: ООО «Новое знание», 2003. – 368 с.
3. Богдан С. К. Мовний етикет українців: Традиції і сучасність. – К.: Рідна мова, 1988. – 508 с.
4. Вернер Зигерт, Люсія Ланг. Керівник без конфліктів.
5. Галушко В. П. Діловий протокол та ведення переговорів. – Вінниця: Нова книга, 2002. – 223 с.
6. Гичан И.С. Психология труда. С. 54-68.
7. Глазунов С. В. Управлінське спілкування: Навч. посіб. – Д.: Дніпропетр. нац.

ун-т, 2002. – 88 с.
8. Герчанівська П. Е., Левківський К. М., Федорова І. І. Культура управління: Навч. посіб. – К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2005. – 152 с.
9. Гюльмісаров В. Р., Котій Г. А. Зразки ділового листування англійською і російською мовами: Практ. посіб. – М.: Инфра-М, 1995. – 165 с.
10. Ділове спілкування: навч. посіб. / уклад.: В. Я. Яковенко, А. В. Яковенко. – Донецьк: Вид.-во Дон. нац. ун-ту, 2002. – 166 с.
11. Деловой этикет / И. Афанасьев (авт.-сост.) – К.: Альтерпресс, 2000. – 352 с.
12. Ділові контакти з іноземними партнерами: Навч-практ. посіб. для бізнесмена / Уклад. Ю. І. Палеха. – К.: Вид-во Європейського ун-та, 2004. – 283 с.
13. Донец Л. И. Модели поведения людей в бизнесе: Учеб пособ. – Донецк: Кассиопея, 1998. – 112 с.
14. Дороніна М.С. Культура спілкування ділових людей: навч. посіб. – К.: ВД «КМ Academia», 1998. – 192 с.
15. Дюмін О. З., Ніколаєва А. О. Ділове спілкування (Риторика та ораторське мистецтво): Практ. посіб. – Х.: Видавництво ХТУРЕ, 2001. – 146 с.
16. Ішмуратов А.Т . Конфлікт і згода.- К., Наукова думка, 1996.
17. Етика та психологія ділових відносин: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Під ред. Т. Е. Андрєєвої. – Х.: Бурун Книга, 2004. – 143 с.
18. Загнітко А. П., Данилюк І. Г. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування. – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2004. – 480 с.
19. Зубенко Л. Г., Нємцов В. Д. Культура ділового спілкування: Навч. посіб. – К.: «Ексоб», 2002. – 200 с.
20. Зубков М. Г. Сучасна українська ділова мова. – 3 вид, доп. – Х.: Торсінг, 2003. – 448 с.
21. Кузин Ф. А. Культура делового общения. Практ. пособ. – Изд. 3-е. – М.: Ось-89, 1999. – 239 с.
22. Мальханова И. Н. Деловое общение: Учеб. пособ. для вузов – М.: академический проект, 2001. – 220 с.
23. Палеха Ю. І. Ділова етика: Навч. посіб. – 4-те вид. – К.: Вид.-во Європейського ун-ту, 2002. – 181 с.
24. Палеха Ю. И. Организация современной и деловой коммуникации: Учеб.-метод. пособ. – 2-е изд. – К.: МАУП, 1996. – 164 с.
25. Палеха Ю. І., Водерацький Ю. В. Етика ділових стосунків: Навч.-метод. посіб. – К.: Видво Укр-фін. ін-ту менеджменту і бізнесу, 1999. – 138 с.
26. Палеха Ю. І., Кудін В.О. Культура управління та підприємництва: Навч. посіб. – К.: Міжрегіональна академія управління персоналом, 1998. – 93 с.
27. Панфилова А. П. Игротехнический менеджмент. Интерактивные технологии для обучения и организационного развития персонала: Учеб. пособ. – СПб.: ИВЭСЭП, «Знание»,2003. – 536 с.
28. Потелло Н. Я., Скиртач Г. Е. Українське ділове мовлення і спілкування: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: МАУП, 2003. – 440 с.
29. Савчин Т. О. Мова і ділове спілкування: норми, етикет, діловодство: Навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Т.: Видавництво ТДПУ, 2002. – 264

с. 30. Сабат Энн Мэри. Бизнес-этикет: Пер. с англ. – М.: Издательско-торговый дом ГРАНД, 2004. – 237 с.
31. Соловьев Э. Я. Современный этикет. Деловой протокол. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Ось-89, 2003. – 208 с.
32. Спивак В. А. Этика делового общения: Текст лекций. – Спб.: Санкт-Пет. ун-т экономики и финансов, 1996. – 102 с.
33. Теория и практика аргументации / Отв. Ред. И. А. Герасимова. – М.: ИФРАН, 2001. – 184 с.
34. Травин В. В., Магура М. И., Курбатова М. Б. Деловое общение. – Модуль 2: Учеб.-метод. пособ. – М.: Дело, 2004. – 96 с.
35. Хміль Ф. І. Ділове спілкування: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2004. – 278 с.
36. Ходжсон Джейн. Эффективное ведение переговоров. Тактика быстрого реагирования: Новые подходы к творческому мышлению и решению проблем: Пер. с англ. – Д.: Баланс Клуб, 2002. – 230 с.
37. Чмут Т.К., Чайка Г. Л. Етика ділового спілкування: Навч. посіб. – 3-тє вид., стер. – К.: Вікар, 2003. – 223 с.
38. Джинни Грехем Скотт. Конфликты и пути их преодоления. – Киев.: Внешторгиздат. – 1991.
39. Швалб Ю., Данчева О. Практична психологія в економіці та бізнесі. – К., Лібра, 1998.
40. Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування. – 2-е вид. – К.: Лібра, 2003. – 415 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Модульний курс для дистанційної форми навчання Доступ до ресурсу: https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2976
http://iportal.rada.gov.ua/ – Верховна Рада України
http://minagro.gov.ua/ – Міністерство аграрної політики України
http://www.ukrstat.gov.ua/ - Державна служба статистики України
http://www.minfin.gov.ua/ – Міністерство фінансів України